

Ara, la ràdio!

Primer fou TV3, després les retransmissions esportives i ara Catalunya Ràdio. Amb l'excusa de reordenar l'espai radiofònic, el govern de Francisco Camps vol apagar per sempre més el senyal de la ràdio catalana en territori valencià i, de passada, estrènyer encara més el setge sobre Acció Cultural del País Valencià.

Fins quan durarà l'escomesa?

Patricia Teruel s'havia habituat aquest darrer any a escoltar Catalunya Ràdio. Cada dia, de bon matí, de camí al xicotet poble dels Ibarsos, on treballa de mestra, sintonitza *El Matí* i, a la vesprada, en tornant cap a Castelló de la Plana, li agrada d'escoltar les coses que Sílvia Còppulo li explica a *El Secret*. Catalunya Ràdio ha esdevingut, doncs, part essencial de la seua dieta informativa, malgrat que ella no n'havia estat seguidora habitual (tret de les retransmissions de Puyal, això sí, perquè "m'encanta com retransmet"). "Vaig començar fent zàping entre diverses emissores i al final em vaig quedar a Catalunya Ràdio perquè em va parèixer la més plural i imparcial", explica.

Però a Patricia, com als milers d'oients que té Catalunya Ràdio al País Valencià, els queda ben poc de trobar-se amb les veus de Manel Fuentes, Pere Escobar o Gaspar Hernández cada volta que sintonitzen els dials 106.7, 106.3 o 106.8. Fins ara aquestes han estat les freqüències que ocupava la matriu de la ràdio catalana a Castelló de la Plana, València i Alacant. Però tot apunta que aquestes freqüències quedaran desertes —o bé ocupades per qualsevol de les centenars de ràdios pirata que operen lliurement al País Valencià— prompte, si és que no ho estan ja quan llegiu aquestes línies. Perquè el dijous 6 de maig la Generalitat Valenciana va enviar un requeriment a Acció Cultural del País Valencià (ACPV) en què la comminava a tancar abans de deu dies hàbils els cinc emissors que l'entitat té repartits en diversos punts del territori i que permeten la recepció de Catalunya Ràdio als transistors dels valencians. En cas de no tancar els emissors per voluntat pròpia, l'administració els precitarà unilateralment i imposarà, a més, multes que van de 100.000 euros a 200.000 per cadascun. La data límit és el dimarts 18 de maig. Com en el cas de TV3, el govern de Camps està determinat a posar fi a qualsevol rastre mediàtic català al País Valencià. Una certa sensació de *déjà vu* és del tot inevitable entre els qui formen part d'Acció Cultural, on ja fa 38 mesos que hi deixen la pell, per evitar l'apagada de TV3 en territori valencià.

L'imPPeri contraataca. El requeriment de la Generalitat Valenciana, i, més concretament, de la directora

Setge a les ones

El març del 2007 la Generalitat Valenciana es va capficar a tancar els receptors de TV3. Ara ha posat el punt de mira a Catalunya Ràdio. El govern de Camps ha comminat Acció Cultural del País Valencià a tancar els emissors que, gràcies a la contribució de milers de valencians, permeten de sentir la ràdio catalana. L'apagada, doncs, és imminent.

general de Promoció Institucional, Dora Ibars, ha caigut com una bomba a la seu d'ACPV, que és la propietària última dels emissors que fa vint anys es van poder instal·lar mercès a les aportacions econòmiques desinteressades de milers de valencians. Al contrari que la reemissió de TV3, que ha estat al punt de mira d'executius autonòmics i estatals durant el govern de Camps —però també durant les èpoques de José Barrionuevo com a ministre de espanyol l'Interior i en els mandats d'Eduardo Zaplana—, la reemissió de Catalunya Ràdio a través dels aparells d'Acció Cultural mai no havia estat qüestionada. Al costat de la seua germana catòdica, la ràdio havia quedat sempre a recer dels ímpetus polítics. "Veiem la possibilitat que açò arribara a passar —expliquen des d'ACPV—. Al cap i a la fi, és coherent amb tot allò que han fet fins ara. En el cas de la televisió, mai no han tingut interès a signar un acord de reciprocitat i ni tan sols un acord d'intencions. Podrien haver arxivat les denúncies sobre els repetidors i

no ho han fet. Més enllà de paraules i declaracions, no han fet res."

La treva tàcita sobre les ones, doncs, ha arribat a la fi. La Generalitat ha decidit d'obrir un nou front de lluita psicològica i econòmica contra ACPV i ho ha fet, com en el cas de la televisió, tot justificant la seua acció en raons tècniques i legals. Si en el cas de l'apagada de TV3 adduïren el procés de migració des de la televisió analògica a la digital com a causa última de la seua escomesa, en aquest cas s'emparen en la reordenació de l'espai radioelèctric i en les atribucions que en aquesta matèria li concedeix la llei general de la comunicació audiovisual, aprovada fa poc.

La qüestió, com en el cas de la televisió, no és senzilla d'explicar ni d'entendre, perquè implica tractar amb lleis susceptibles de diverses interpretacions, com també contextos força embrollats. En aquest cas, l'escenari radiofònic de partida és força confús. La desídia de les administracions i la manca de claredat han fet que històricament hi haja hagut moltes ràdios que funcionaven sense llicència, fins al punt que les ràdios *alegals* —no pas il·legals— han estat sempre molt més nombroses que no les legals. L'explosió de la ràdio comunitària a la dècada dels 80, després substituïda per les ràdios conduïdes pel col·lectiu immigrant, com també la propagació de la radiofórmula (24 hores de música amb talls publicitaris) ha fet de l'espectre radioelèctric un poti-poti d'emissores molt heterogeni. De fet, segons dades de l'As-

"ACPV no pot assumir la multa. Si tanquem, ho farem a contracor, apunten des de l'entitat"

EL TEMPS

Al País Valencià hi operen 214 emissores al marge de la legalitat

sociació Espanyola de Ràdio Comercial, el 2009 214 cadenes emetien al marge de la legalitat al País Valencià, si bé la xifra podria ser encara més elevada per les dificultats d'inventariar-les. Catalunya Ràdio, a través dels centres emissors d'Acció Cultural del País Valencià, era una d'aquestes 214.

En vista d'un maremànum tal, la Generalitat Valenciana havia optat fins ara –durant el govern Camps i també durant els anteriors– per desentendre-se'n i ajornar *sine die* una ordenació de l'espai radioelèctric que, d'una altra banda, és reclamat no solament per les ràdios que tenen llicència administrativa atorgada sinó també per les que no en tenen i aspiren a tenir-ne.

David contra Goliat. Això fou així fins el dijous 6 de maig, quan, segons la Conselleria de Justícia, va enviar requeriments a 88 ràdios sense llicència per reclamar-los que deixaren d'emetre o, altrament, serien sancionades econòmicament. Un d'aquests 88 requeriments tenia l'adreça d'Acció Cultural, que des d'aquell mateix moment sap que, o bé apaga els aparells a través dels quals els gols de Puyal arriben als transistors valencians, o bé haurà de pagar almenys 500.000 euros de sanció. “Nosaltres no podem assumir aquesta quantitat de cap de les maneres”, adverteixen des de l'entitat, sobre la qual penja encara l'execució d'una multa de 700.000 euros per haver-se entestat a mantenir operatius els

Modular el càstig

L'obstinació sancionadora de la Generalitat Valenciana té intensitats diferents, segons quin n'és l'objectiu. Si bé l'administració ha actuat amb virulència contra la recepció de Catalunya Ràdio, ha optat per la política del *deixar fer* quan els afectats han estat els seus amics i coneguts. Així doncs, la Generalitat va emparar l'emissió il·legal d'una emissora vinculada a José Luis Ulibarri, empresari de la construcció vinculat al *cas Gürtel*. Ulibarri té participacions a Punto Radio, cadena que emet sense llicència a Elda, Alcoi, Elx i Requena gràcies al fet d'utilitzar un centre emissor –situat a Los Chaparrales, al terme de Petrer– que és propietat de Radio Televisió Valenciana. Representants socialistes al consell d'administració van reclamar el març del 2009 que Punto Radio fora sancionada per aquests fets. La direcció de RTVV va assegurar que, en lloc d'això, els cobriren pel servei prestat. De tota manera, ara com ara, els socialistes no han pas tingut notícia d'aquesta factura.

repetidors de TV3. “Ara bé –apunten–, si tanquem serà a contracor”.

Si bé des de la Conselleria de Justícia i Administracions Públiques s'ha subratllat que no es tracta d'una acció encaminada a tancar Catalunya Ràdio, sinó a ordenar l'espectre radioelèctric, alguns indicis fan pensar que l'acció del govern Camps ha estat deliberada. EL TEMPS, igual com Catalunya Ràdio, ha sol·licitat a la conselleria la llista de les 88 emissores que han estat advertides, però no ens ha estat proporcionada. Tampoc a la Xarxa de Ràdios Municipals Valencianes –que agrupa tretze emissores municipals –que agrupa la majoria de les quals operen sense llicència– no tenen notícia dels requeriments.

Siga com siga, Acció Cultural del País Valencià es lamenta que “no han deixat cap marge” per tal de negociar una possible legalització, alhora que critiquen la manera com es gestiona la suposada

Una ràdio en sintonia amb Canal 9

El periodisme és l'art de fer comprensible allò que és intel·ligible per a la majoria de l'opinió pública. Es tracta, en definitiva, de destil·lar, del cabal del torrent informatiu, allò que és més substancial per a fer-ho digerible. Per això fa de mal comprendre que dimecres passat, quan tots els mitjans recollien la imputació de Francisco Camps per un suposat delictes de suborn, el sumari de l'informatiu de les dues de Ràdio 9 explicava la notícia d'aquesta manera: "El Tribunal Suprem accepta els recursos de la fiscalia i el PSPV-PSOE contra l'arxiu de la causa oberta contra Camps i tres alts càrrecs en el cas *Gurtel*. A més de Camps, en la causa foren acusats l'ex-vice-president del Consell Victor Campos, el diputat autonòmic Ricardo Costa i l'ex-cap de gabinet de la Conselleria de Turisme Rafael Betoret. Els quatre foren acusats de suborn passiu, tot i que el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana va ordenar el sobreseïment el passat 3 d'agost." El text dilueix la imputació del president de la Generalitat amb un llenguatge críptic en què la paraula "imputació" no apareix enlloc.

D'aquesta manera de fer, en saben força a les redaccions dels informatius de Ràdio 9. La ràdio autonòmica sempre ha estat considerada com la germana menuda en la família de l'empresa pública Ràdio Televisió Valenciana (RTVV), cosa que no vol dir que no reproduesca els vicis de la germana gran. Perquè, com a Canal 9, a Ràdio 9 també hi campa la manipulació, l'amiguisme, la preponderància del criteri polític sobre el criteri professional i el menyspreu a la qualitat a l'hora de confeccionar la programació diària. El resultat ha estat una plantilla unflada i precaritzada –i per tant, de més bon manipular– i una disminució continuada del nivell d'audiència. Les màximes d'audiència van ser d'unes 160.000 persones, a mitjan dècada dels 90. A la darrera avaluació de l'estudi general de mitjans, Ràdio 9 ni tan sols hi apareix, perquè no inclou les emissores amb menys de 50.000 oients. Segons un estudi de l'Aca-

dèmia Valenciana de la Llengua fet l'any 2004 només el 4% dels entrevistats admetien sentir sovint la ràdio pròpia dels valencians.

La història de Ràdio 9, doncs, és la història d'un mitjà que, com Canal 9, ha fracassat en l'intent d'erigir-se en l'emissora de referència dels valencians. Al contrari que Catalunya Ràdio, ha estat incapaç de dotar-se d'un conjunt de corresponsalies internacionals que aporten una òptica valenciana a allò que passa al món, alhora que no s'ha servit de la gran quantitat de ràdios locals que hi ha al territori valencià per crear una xarxa d'informadors locals que vertebrara el país. Com explica Francesc Martínez, autor de *Periodisme contra les cordes. El valencià als mitjans de comunicació* (Denes), "al País Valencià no s'han aprofitat les sinergies radiofòniques de la ràdio autonòmica i les municipals". "Aquesta ràdio és molt lluny del perfil de potencial oient, que hauria de ser l'oient de comarques –diu una font sindical–. No tenim corresponsals i es treballa molt a l'àmbit metropolità, que és on més difícil resulta de penetrar. Vivim d'esquena a una part de la realitat del país. És una ràdio molt del PP i del govern i s'hi practica una censura sistemàtica."

Paradoxalment, de treballadors no n'hi falten, a Ràdio 9, per a cobrir tota la realitat. En quinze anys, la plantilla s'hi ha duplicat. D'una banda, els professionals que entraren a les primeres fornades, sota el govern del PSPV, han estat arraconats o s'han hagut d'incorporar a programes en horaris marginals. D'una altra banda, s'ha unflat la plantilla a base de contractes que han estat durament criticats pels sindicats. Segons aquests, impera la "tria a dit" sense que calga superar proves de selecció ni borses de treball. Dels 180 treballadors que hi ha a la casa, només 61 són de plantilla. L'objectiu, asseguren, és tenir el control sobre les notícies més sensibles "El control és molt ferri. Quan salta qualsevol notícia es telefona a Canal 9 per veure com la presentaran i ells telefonen al Palau de la Generalitat. Les consignes es marquen des d'allí."

La ràdio al País Valencià. Audiències (any 2007)

Los 40 Principales	505000	1
Cadena Ser	407000	2
COPE	222000	3
Kiss FM	184000	4
Cadena Dial	173000	5
Onda Cero	148000	6
M80 Ràdio	96000	7
Europa FM	91000	8
RNE Ràdio1	87000	9
Cadena 100	87000	10
Màxima FM	78000	11
Radio Intervalencia	64000	12
Radio 9	46000	13
Radio Tele-taxi	41000	14
RNE Radio3	33000	15
RNE Radio5	28000	16
Radio Marca	25000	17
Catalunya Ràdio	11000	18

Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

Audiència de les ràdios generalista en català, gallec i èuscar. Any 2008

Emissora	Audiència mitjana diària (milers oients)
Catalunya Ràdio	477
RAC 1	372
Ràdio Galega	140
Euskadi Irratia	85
Ràdio 9	57
Herri Irratia	39
COM Ràdio	35
IB3 Ràdio	23

Font: Periodisme contra les cordes. El valencià als mitjans de comunicació. Martínez Sanchis, Francesc (Denes).

ordenació de l'espai radioelèctric. "Fiquen Catalunya Ràdio en el mateix sac que les ràdios pirata o les que es dediquen al tarot, i això no pot ser -apunten-. Aquesta ràdio presta un servei públic, és de qualitat, informa els ciutadans i té una base d'audiència sòlida. Estem d'acord que l'administració ha d'ordenar l'espai radiofònic, però ha de fer-ho amb criteris congruents. O és que quan s'ordena la immigració no es fan servir criteris diferents segons l'any d'arribada, l'arrelament o les càrregues familiars? Han agafat un text [la llei general de la comunicació àudio-visual], l'han interpretat com han volgut i han eliminat una cadena consolidada i que fins ara era admesa. Imagineu-vos si ara es posaren a aplicar sobre el terreny la llei d'ordenació del territori que ells mateixos han aprovat?"

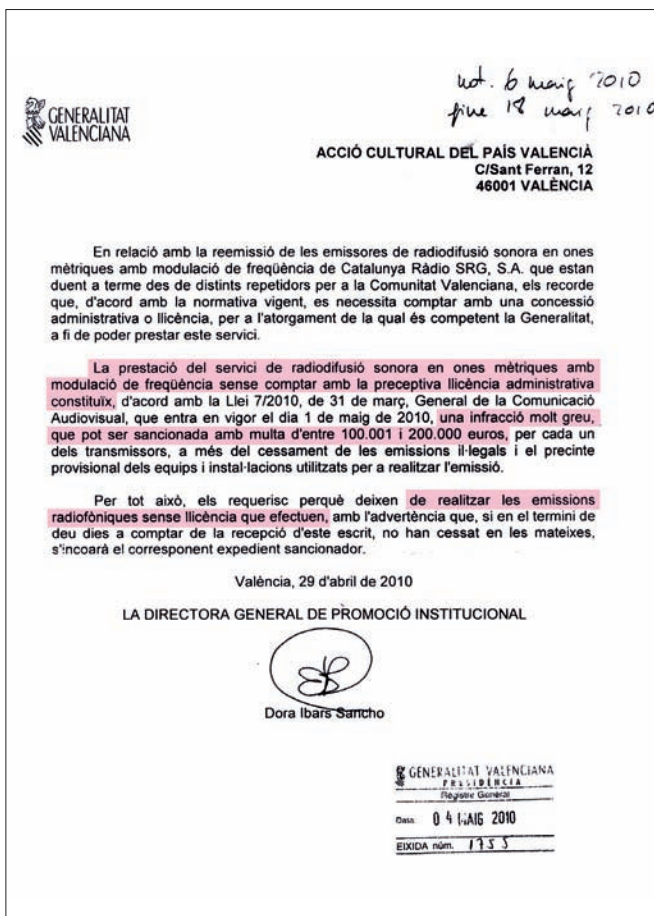
Les esletxes i subterfugis legals per a evitar el tancament de Catalunya Ràdio -i també d'iCat fm, cal no oblidar-ho- són ben escassos, segons que admeten des d'Acció Cultural. A més, els pocs que hi ha (la llei de l'àudio-visual, per exemple, defineix el prestador de comunicació com "la persona física o jurídica que té la direcció editorial" del mitjà, i ACPV només proporciona un sistema de transport del

senyal) contenen el risc que s'execute la multa abans no hi haja hagut un pronunciament judicial, la qual cosa deixaria l'entitat en una situació difícilíssima. Les últimes esperances, doncs, són dipositades en l'aprovació de la iniciativa legislativa popular (ILP) que Acció Cultural va engegar per tal de donar

cobertura legal a la recepció de TV3 al País Valencià, perquè el text proposat per l'entitat cívica també trenca fronteres en l'àmbit de l'espai radioelèctric. Falten molt poques signatures per a aconseguir les 500.000 que requereix l'acceptació d'una ILP. Quan s'hagen assolit, la pilota serà al teulat de les corts espanyoles.

Però el termini per a l'aprovació definitiva encara s'allargarà. Per això, i mentre el vist-i-plau del Congrés no arribe, les emissions de Catalunya Ràdio al País Valencià ja tenen data de defunció: el 18 de maig del 2010. "La direcció del PP és extremadament de dretes i anticatalana. I l'acció que duu a terme no respon a cap clima social, sinó únicament a aquest tarannà i a aquesta genètica de dretes i anticatalanista", lamenten des d'Acció Cultural. Patricia Teruel, la mestra que s'havia habitat a escoltar Catalunya Ràdio, s'ho mira des de la mateixa òptica ("ens retallen les llibertats per imposar el seu pensament únic", diu) i ja pensa quina emissora sintonitzarà ara que ni Manuel Fuentes ni Silvia Còppulo no l'acompanyaran de camí als Ibarsos.

Violeta Tena

Requeriment que la Generalitat Valenciana ha fet arribar a Acció Cultural del País Valencià per tancar les emissions de Catalunya Ràdio.

La seva connexió fàcil, ràpida i segura amb Europa, amb el món.

Barcelona Europa

- ◆ El primer port espanyol en tràfic internacional.
- ◆ El port capdavanter de la Mediterrània i del sud d'Europa.
- ◆ El port de creuers núm. 1 d'Europa i el cinquè del món.
- ◆ El primer port a obtenir la certificació de qualitat ISO 9001.

Una connexió mai vista

Port de Barcelona
www.portdebarcelona.es

Entitat beneficiària del fons de cohesió de la Unió Europea